

Geachte leden van de Provinciale Staten van Fryslân,

Op 17 mei 2022 vernamen wij via de media dat het college van Gedeputeerde Staten het voorstel heeft gedaan de komende jaren structureel 7,2 miljoen euro te bezuinigen, waarvan 1,6 miljoen op de brede kunstinfrastructuur (inclusief musea), programmaliijnen en Fries. De culturele sector in Fryslân is geschokt over deze aankondiging en de bijbehorende stukken waarbij zij op geen enkele manier betrokken is geweest. Dat Gedeputeerde Staten nu voorstelt het mes te zetten in de culturele infrastructuur van Fryslân is verbijsterend en volstrekt inconsequent.

Grote ambities

In de cultuurnota *Nij Poadium* (2021-2024) wordt de bijzondere infrastructuur van Fryslân nog genoemd, wordt er geïnvesteerd in een hoogwaardig aanbod van professionele musea en kunstinstellingen en is er aandacht voor vernieuwing, experiment (talent)ontwikkeling, (jonge) makers en diversiteit. Als sector hebben wij samen met de provincie enorm veel tijd en energie gestoken in het komen tot een gedegen cultuurbeleid en infrastructuur met meerjarige financiering. Juist voor die organisaties die provinciaal opereren en dus niet (alleen) via Rijk of gemeenten kunnen worden gefinancierd. Sinds 2021 is dat werkelijkheid en wordt een groot aantal zeer diverse en waardevolle organisaties meerjarig ondersteund. Daarvoor is in 2020 een nieuwe systematiek opgetuigd, een systematiek waarvan de evaluatie nog niet eens is afgerond!

De culturele sector draait op mensen, op menselijk kapitaal. Mensen die eerst met enorme energie hebben gebouwd aan deze hernieuwde sector en die het loodzwaar hebben gehad de afgelopen twee jaar. De sector is juist nu kwetsbaarder dan ooit. Dit voorstel van Gedeputeerde Staten geeft ons als sector het gevoel dat we niet serieus worden genomen in een tijd waarin juist rust en vertrouwen nodig zijn.

Streep erdoor

Met deze bezuinigen blijft weinig over van de brede welvaart, de *Fair Practice Code*, het binnenhalen van (inter)nationaal geld en van de relaties die we landelijk hebben opgebouwd. Ze zullen leiden tot het omvallen van organisaties en de uitstroom van goede mensen, die het in de coronacrisis nog net hebben gered. Het betekent het einde van belangrijke ontwikkelingen in de sector en schopt haar decennia terug in de tijd.

Het lijkt alsof het door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten vastgestelde toetsingskader nu ineens niet meer aan de provinciale taak van een regionale culturele infrastructuur voldoet. Dit komt over als politiek bedrijven met een op dit moment zeer kwetsbare culturele sector. Bezuinigen op kunst en cultuur is niet alleen "*pijnlijk*" zoals gedeputeerde Douwstra het omschrijft, maar rondt desastreus voor de brede culturele sector en daarmee voor de Friese mienskip.

Zero Based Budgetting

In het rapport *Zero Based Budgetting Fase 2* wordt hiermee echter geen rekening gehouden. Sterker nog, het gehele rapport is een puur technische analyse van wel of geen provinciale kerntaken. Dit komt ons voor als een vreemde manier van redeneren en niet realistisch in een tijd waarin we als mienskip voor zulke grote opgaven staan. Daarbij gaat een onderzoek op basis van een benchmark per definitie voorbij aan het Frysk-eigene. De sector heeft juist nu behoefte aan rugdekking vanuit de politiek en hulp bij investeren in een sterke sector.

Het rapport concludeert dat de Musea en Kunstinfrastructuur maar gedeeltelijk als smalle provinciale kerntaak kan worden aangemerkt, zonder inhoudelijke onderbouwing. In het voorstel aan uw Staten wordt vervolgens aangegeven dat nader onderzocht moet worden welke organisaties en taken wel of niet tot provinciale kerntaak kunnen worden gerekend. Hoe kan er dan al wel een bedrag zijn bepaald? Waar komt dat bedrag vandaan en hoe wordt het verdeeld over de onderdelen?

Waar is de analyse van de consequenties van dit besluit? Waarom is er überhaupt gekozen voor een bezuiniging op kunst en cultuur en wordt de pijn niet verdeeld over alle onderdelen van de ruim 15 miljoen aan 'structurele zoekruimte'?

Daarnaast is het rapport niet consequent. In hoofdstuk 3 wordt de taak van de provincie op cultuur omschreven: *"... de provincie met name verantwoordelijk voor de regionale infrastructuur op dit terrein. Dan gaat het om de grotere culturele instellingen die voor een aantrekkelijk regionaal voorzieningenniveau cruciaal zijn en waarvoor steden alleen niet kunnen opdraaien en ondersteunings- en opleidingsinstellingen van (boven)regionaal belang."* Vervolgens wordt in de argumentatie aangehaald dat alleen opleidingen en steuninstellingen cruciaal voor het culturele systeem in Fryslân zouden zijn. Dit komt niet overeen met de taak die de provincie voor zichzelf heeft omschreven. Waartoe leid je mensen op als er geen uitvoerende organisaties meer zijn? Welk aantrekkelijk regionaal voorzieningenniveau blijft er over na deze bezuiniging?

Landelijk

Al jaren wordt door de provincie Fryslân geklaagd dat er te weinig rijkssubsidies naar de culturele sector in Fryslân gaan. De investeringen van het afgelopen decennium hebben wel degelijk zijn vruchten afgeworpen en geleid tot een hogere kwaliteit en het binnenhalen van meer landelijk en Europees geld. Die investering wordt zo volledig teniet gedaan. Terwijl er landelijk structureel extra geld voor cultuur beschikbaar komt. Want vergeet niet dat de Friese culturele sector geen aanspraak zal kunnen maken op deze landelijke middelen. Rijksgeld zal niet langer deze kant uitkomen als er geen provinciale cofinanciering tegenover staat.

"Zonder cultuur wordt het leven schraal, dof en bleek", schrijft staatssecretaris Gunay Uslu, "zonder cultuur ontbreken inspiratie, plezier en verbinding". Kunst en cultuur zijn broodnodig voor een gezonde en gelukkige mienskip, zij zijn de maatschappelijke bouwsteen die als geen ander zin kan geven aan een mensenleven. Het college van Gedeputeerde Staten heeft het zelf als volgt omschreven: *Fryslân biedt een blijvend vernieuwend podium voor een hoogwaardig en bruisend cultureel klimaat en is hiermee een culturele, maatschappelijke en economische trekker.* Dan is deze voorgestelde bezuiniging kapitaalvernietiging en het onderuithalen van de eigen overkoepelende missie van brede welvaart en 'Lok op 1'.

En laten we niet vergeten dat de voorgestelde bezuiniging betrekking heeft op het structurele budget voor cultuur. Per 2025 is de voortzetting van de tijdelijke budgetten voor cultuur - waar nu o.a. Arcadia en diverse organisaties, functies, makers en projecten uit gefinancierd worden zoals cultuureducatie - nog zeer onzeker en afhankelijk van de verkiezingsuitslag. De financiële pijn zou dus nog wel eens veel groter kunnen zijn.

Helpt u mee?

U kunt het tij keren! Help ons om het culturele ecosysteem te behouden én te versterken. Daarom roepen we Provinciale Staten op: breek niet af waar zo succesvol in is geïnvesteerd de laatste jaren. Wij vragen uw Staten dan ook om het college van Gedeputeerde Staten te herinneren aan de hierboven genoemde woorden en niet in te stemmen met het bezuinigingsvoorstel op cultuur. Wij vragen de staten daarom:

- Dat Gedeputeerde Staten een actieve rol oppakt als aanjager van slimme en effectieve samenwerkingen met de culturele sector, andere overheden (gemeenten, noordelijke provincies, rijk) die co- financiering binnen brengen;
- Gedeputeerde Staten de opdracht te geven voor een analyse met kansen en bedreigingen vanuit de blik van brede welvaart in plaats alleen maar te kijken naar wettelijke taken;
- Voorliggende bezuinigingen niet goed te keuren bij gebrek aan inzicht in consequenties wat mogelijk gaat leiden tot grotere en onomkeerbare schade in de culturele sector.

Mogen we op u rekenen?

Hoogachtend,

De Friese provinciale culturele instellingen, festivals, musea, professionele kunstenaars, amateurkunst-beoefenaars en -instellingen en andere culturele en maatschappelijke spelers

Leeuwarden UNESCO City of Literature

Slieker Film

Noordelijk Film Festival

Fries Film & Audio Archief

Iepen Doek

Schouwburg De Lawei

Simmerdeis, theater en muziekfestival

Popfabryk

New Noardic Wave

Friesland Pop

Kunstacademie Friesland

Museumfederatie Fryslân

STUFT

Koninklijk Eise Eisinga Planetarium

Het Achterland

Fries Scheepvaart Museum

Natuurmuseum Fryslân

FERS

Museum Dr8888

CityProms

Welcome to the Village

VHDG

Fries Landbouw Museum

Oerol

Explore the North

Media Art Friesland

FRIA

Cultuur Kwartier Sneek

De Koornbeurs

Jeugd Dans Opleiding Fryslân

Opera Spanga

Pier21

SAKO (Bond van Zangkoren)

Ivgi&Greben

Arcadia

Tryater

Meeuw Jonge Theatermakers

De Moanne

BROEI

Over de Drempel

Keunstwurk

Illustere Figuren

Het Generatiehuis

Organisatie van Muziekverenigingen in Fryslân (OMF)

Tresoar
Afûk
Museum Belvédère
Fries Museum
Keramiekmuseum Princessehof
Fries Verzetsmuseum
Stadsschouwburg De Harmonie
Nootstroom
Oranjewoud Festival
Kunsthuis SYB
NNO
Noorderlicht
Fries StraatFestival